

3/2021

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS

Vahvistetut lait	2
Hallituksen esitykset	3
Valtioneuvoston asetukset	7

OIKEUSTAPAUKSET

Korkein oikeus	7
Korkein hallinto-oikeus	9
KKO:n valitusluvat	16

VAHVISTETUT LAIT

Laki rikoslain muuttamisesta sekä siihen liittyvät lait (281–289)

HE 135/2020
LaVM 2/2021

Lait tulivat voimaan 15.4.2021.

Uudistuksen yhteydessä muutettiin rikoslakia, pakkokeinolakia, poliisilakia, lakia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, lakia lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa, rikosrekisterilakia, lakia verotustietojen julkisuudesta ja salaspapadosta, lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista sekä lakia vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista.

Terrorismirikoksen rahoittaminen ja terrorismirikoksen rahoittamisen yrittäminen rangaistavaksi. Uuden rangaistussäännöksen johdosta muutettiin rikosten selvittämiseen, paljastamiseen ja estämiseen käytettäviä salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säädöksiä. Tämän lisäksi tehtiin myös luonteeltaan teknisiä muutoksia säädöksiin, jotka liittyvät terrorismin rahoittamisrikkoksiin. Uudistusten tavoitteena oli, että jatkossa terrorismin rahoittamisrikkoksia koskevat säännökset muodostaisivat johdonmukaisen ja selkeän kokonaisuuden. Samalla lainsäädäntöuudistuksen tarkoituksena oli toteuttaa kansainvälisten toimielinten arvioissa ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa esitetyt kehittämisehdotukset.

Laki vankeuslain muuttamisesta sekä siihen liittyvät lait (290–293)

HE 6/2020
LaVM 1/2021

Lait tulivat voimaan 1.5.2021.

Uudistuksen yhteydessä muutettiin vankeuslakia, tutkintavankeuslakia, lakia henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa sekä lakia poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta. Säädosmuutosten tavoitteena oli estää vankeusaikaista rikollisuutta, tehostaa laitosturvallisuuden ylläpitämistä, selkeyttää Rikosseuraamuslaitoksen ja esitutkintaviranomaisten välistä työnjakoa sekä edistää tiedonvaihtoa viranomaisten välillä.

Rikosseuraamuslaitoksen toimivaltuuksia ja rekistereiden tietosäilytystä täsmennettiin vastaamaan paremmin Rikosseuraamuslaitokselle laissa asetettuja tehtäviä. Rikosseuraamuslaitos voi osallistua poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteisen tiedusteluyksikön toimintaan. Tietojen luovuttamista koskevien säännösten uudistamisen myötä poliisien ja muiden esitutkintaviranomaisten on helpompaa saada Rikosseuraamuslaitokselta tehtäviensä hoitamisen kannalta tarpeellisia tietoja.

Elintarvikelaki (297/2021)

HE 3/2021
MmVM 1/2021

Laki tuli voimaan 21.4.2021.

Uusi elintarvikelaki kumosi aiemman, vuonna 2006 voimaan tulleen elintarvikelain (23/2006). Uudistuksen tavoitteena oli sujuvoittaa sääntelyä ja valvontaa, parantaa elintarvikelain käytettävyyttä ja korjata lukuisista muutoksista aiheutunutta lainsäädännön hajanaisuutta, vaarantamatta kuitenkaan elintarviketurvallisuutta. Lisäksi laki päivitettiin vastaamaan EU-lainsäädännön vaatimuksia. Uudistuksen yhteydessä elintarvikkeita ja niiden valvontaa koskevaan sääntelyyn ei tehty merkittäviä toiminnallisia muutoksia.

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyvät lait (376–378)

HE 261/2020
TaVM 7/2021
HaVM 3/2021

Lait tulivat voimaan 10.5.2021.

Uudistus kohdistuu lakiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, lakiin rahanpesun selvittelykeskuksesta sekä lakiin pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä. Uudistuksen tarkoituksena oli tehdä säädöksiin teknisiä muutoksia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Uudistuksen yhteydessä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia muutettiin vastaamaan Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD:n alaisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän suosituksia.

Laki arvonlisäverolain muuttamisesta sekä siihen liittyvät lait (387–389)

HE 18/2021
VaVM 3/2021

Lait tulevat voimaan 1.7.2021.

Uudistuksen yhteydessä muutettiin arvonlisäverolakia, Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annettua lakia sekä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia. Uusien säännösten tavoitteena oli parantaa sisämarkkinoiden toimivuutta, varmistaa arvonlisäveron tehokas kertyminen ja parantaa EU:n alueelle asettuneiden yritysten kilpailukykyä ja vähentää niihin kohdistu-

vaa hallinnollista taakkaa. Uudistuksella saatettiin voimaan EU-direktiivien edellyttämät, etämyyntiä koskevat muutokset. Lainsäädäntöön lisättiin Yhteisön sisäisen sekä maahantuotavien tavaroiden etämyynnin käsitteet ja erityisjärjestelmiä käyttävien verovelvollisten hallinnollista taakkaa kevennettiin. Vähäarvoisten tavaralähetysten maahantuonnin verovapaudesta ja jäsenvaltiokohtaisesta vuotuisen etämyynnin raja-arvosta luovuttiin.

Laki asumisoikeusasunnoista (393/2021)

HE 189/2020
YmVM 1/2021

Laki tulee voimaan 1.1.2022.

Uusi laki asumisoikeusasunnoista kumoaa aiemman, vuonna 1990 voimaan tulleen lain asumisoikeusasunnoista (650/1990). Uudistuksessa asumisoikeusjärjestelmän keskeiset periaatteet säilyivät ennallaan, mutta lain rakennetta ja säännösten sisältöä selkeytettiin ja ajantasaistettiin. Uusi laki edistää asumisoikeuden haltijoiden mahdollisuuksia vaikuttaa omaan asumiseensa ja vahvistaa asukashallinnon asemaa. Asumisoikeusasuntojen asukasvalintaa ja hakujärjestelmää selkeytettiin. Asumisoikeuden haltijoiden ja asumisoikeusyhteisöjen välisen yhteistyön edistämiseksi säädös perustaa valtakunnallisen neuvottelukunnan.

HALLITUKSEN ESITYKSET

Hallituksen esitys (HE 46/2021) eduskunnalle laiksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028. Ehdotetulla lailla kumottaisiin laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi.

Esityksen tavoitteena on yritystoiminnan kehittämiseksi tarkoitettun avustusjärjestelmän selkeyttäminen, tehostaminen ja vaikuttavuuden parantaminen. Esitys liit-

tyy keskeisiltä osiltaan Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauden 2021–2027 alkamiseen vuonna 2021.

Säätelyn päälinjat säilyisivät nykyisen kaltaisina. Avustusjärjestelmä muodostuisi edelleen kahdesta avustusmuodosta, jotka ovat yrityksen kehittämisavustus ja toimintaympäristön kehittämisavustus. Ehdotetun lain mukaisilla avustuksilla edistettäisiin taloudellista kasvua, työllisyyttä, yritysten innovaatiotoimintaa ja kilpailukykyä sekä muita elinkeinopoliittisia tavoitteita. Edellä mainittuihin tavoitteisiin pyritäisiin myöntämällä avustuksia erityisesti pienten ja keskisuuren yritysten kasvuun ja kehittämiseen. Avustusten myöntämisessä otettaisiin huomioon Euroopan unionin ja kansallisen alue- ja rakennepolitiikan tavoitteet sekä kilpailunäkökohdat.

Ehdotetun lain mukaisia avustusohjelmia käytettäisiin Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien toimeenpanoon vuonna 2021 alkavalla ohjelmakaudella. Lisäksi avustusohjelmia voisi käyttää puhtaasti kansallisesti rahoitettuihin avustuksiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2021. Voimaantuloa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Laki olisi määräaikaisten ja se olisi voimassa 31.12.2028 asti.

Hallituksen esitys (HE 47/2021) eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta ja niihin liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta. Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnonnista, laki alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta ja laki ulkorajan ylittävistä yhteistyöstä kumottai-

siin. Lisäksi esityksessä ehdotetaan teknisiä muutoksia eräisiin muihin lakeihin.

Esityksen tavoitteena on sovittaa yhteen kansallista ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikkaa tehokkaaksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena on uudistaa alueiden kehittämisen tavoitteita, suunnittelua ja toimintatapoja vastaamaan toimintaympäristön muutoksia sekä Euroopan unionin ja kansallisia tavoitteita. Tavoitteena on myös tukea ja edistää vaikuttavaa vuorovaikutusta ja sopimuksellisuutta alueiden kehittämisessä sekä selkeyttää säätelyä sekä vähentää tuen saajien ja viranomaisten hallinnollista taakkaa.

Alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annettavassa laissa täsmennettäisiin ja täydennettäisiin Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ohjelmakauden 2021–2027 sääntelykokonaisuuden soveltamista kansallisesti. Ehdotettuja lakeja sovellettaisiin Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ohjelmakauden 2021–2027 hankkeisiin. Lisäksi lakeihin ehdotetaan koottaviksi kaikki Interreg-ohjelmia ja Interreg-ulkorajaohjelmia koskevat kansalliset erityissäännökset.

Alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmä toimijoinen ja viranomaisten tehtävät ja toimivalta säilyisivät pääosin ennallaan, mutta suunnittelujärjestelmää ehdotetaan kevennettäväksi. Vastuu alueiden kehittämisestä olisi nykyistä sääntelyä vastaavasti valtiolla ja kunnilla. Maakuntien liittojen aluekehittämistehtävän kokonaisuutta on selkeytetty. Aluekehittämisen yhteistyö rakenteiden ja menettelytapojen osalta sääntelyä on joiltain osin uudistettu.

Alue- ja rakennepolitiikan rahastojen hallinnonnissa maakuntien liittojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimivaltaan tai keskinäiseen työnjakoon välittävänä toimieliminä ei esitetä muutoksia. Interreg-ohjelmien hallinnolliset tarkastukset suorittaisivat jatkossa maakuntien liitot. Lisäksi Interreg-ohjelmissa kansallisen vastinrahoituksen sääntely yhdenmukaistuisi eri ohjelmien välillä siten, että vastinrahoituksen hal-

linnointitehtävää hoitaisivat yksinomaan maakuntien liitot. Alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden tukimenettelyyn ei esitetä merkittäviä muutoksia.

Ehdotukseen sisältyvien varojen myöntövaltuus on otettu vuoden 2021 talousarvioon ja tällä hallituksen esityksellä saatettaisiin voimaan myöntöpäätösten edellyttämä kansallinen lainsäädäntö.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2021.

Hallituksen esitys (HE 48/2021) eduskunnalle laiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja eräksi muiksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annettua lakia, biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annettua lakia, biopolttoöljyn käytön edistämisestä annettua lakia ja Energialain virastosta annettua lakia.

Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön uudelleenlaadittu uusiutuva energiaa koskeva EU:n direktiivi liikenteen uusiutuvan energian edistämistä koskevan sääntelyn osalta.

Biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetussa laissa säädetyn kansallisen jakeluvuorituksen soveltamisala laajennettaisiin biokaasuun ja muuta kuin biologista alkuperää oleviin uusiutuviin nestemäisiin ja kaasumaisiin liikenteen polttoaineisiin. Lisäksi lakiin lisättäisiin soveltamisrajan alle jääville jakelijoille mahdollisuus vapaaehtoisesti hakeutua jakeluvuorituksen alaisuuteen. Ehdotetulla lailla saatettaisiin voimaan myös direktiivin mukaiset tietyistä raaka-aineista tuotettujen biopolttoaineiden ja biokaasun osuusrajaukset.

Biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annettuun lakiin lisättäisiin kasvihuonekaasupäästöjen vähennyskriteerit muuta kuin biologista alkuperää oleville uusiutuville nestemäisille ja kaasumaisille liikenteen polttoaineille.

Lisäksi biopolttoöljyn käytön edistämisestä annettuun lakiin lisättäisiin direktiivin mukaiset tietyistä

raaka-aineista tuotettujen bionesteiden osuusrajaukset.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 30.6.2021.

Hallituksen esitys (HE 50/2021) eduskunnalle laeiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annettun lain sekä siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annettua lakia, maa-aineslakia, ympäristönsuojelulakia sekä eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi tarkennuksia määritelmiin sekä säännöksiin, jotka koskevat yhteysviranomaisia ja toimivaltaisia viranomaisia, ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta ja ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta kuultavia viranomaisia ja kansainvälistä kuulemista koskevaa menettelyä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia. Lisäksi esityksellä ehdotetaan tehtävän teknisluonteisia muutoksia ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annettuun lakiin ja sen liitteisiin.

Maa-aineslakiin, ympäristönsuojelulakiin sekä eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettuun lakiin lisättäisiin viittaussäännökset koskien ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annettuun lakiin ehdotettavaa uutta, valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevaa säännöstä. Lisäksi maa-aineslakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännös, joka koskee maa-aineslain tietojärjestelmän rekisterinpitäjiä.

Lakeihin tehtävillä muutoksilla täydennettäisiin tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa. Maa-aineslakiin tehtävillä tarkennuksilla varmistettaisiin lisäksi tietosuojasetuksen mukaisten rekisterinpitäjiä koskevien vaatimusten täyttyminen.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.10.2021.

Hallituksen esitys (HE 51/2021) eduskunnalle yhdistetyn patenttituomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yhdistetyn patenttituomioistuimen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan.

Pöytäkirjassa myönnetään yhdistetylle patenttituomioistuimelle erioikeuksia ja vapauksia, joiden hyväksyminen ja voimaansaattaminen Suomessa edellyttää eduskunnan suostumusta. Pöytäkirja sisältää määräyksiä muun muassa tuomioistuimen toimitilojen, arkistojen ja asiakirjojen loukkaamattomuudesta, tuomioistuimen ja sen omaisuuden koskemattomuudesta, lainkäytöllisestä koskemattomuudesta, verovapautuksista sekä tuomareiden, kirjaajien ja henkilöstön erioikeuksista ja vapauksista.

Pöytäkirja ei ole tullut vielä kansainvälisesti voimaan. Pöytäkirja tulee voimaan 30 päivän kuluttua sen jälkeen, kun pöytäkirjan voimaantulokynnys on täyttynyt.

Esitys sisältää lakiehdotuksen, jolla saatetaan voimaan pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin pöytäkirja tulee voimaan. Lakiehdotukseen on sisällytetty mahdollisuus säätää valtioneuvoston asetuksella lain ja pöytäkirjan väliaikaisesti soveltamisesta ennen pöytäkirjan kansainvälistä voimaantuloa.

Hallituksen esitys (HE 54/2021) eduskunnalle laiksi vesiliikennelain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vesiliikennelakia niin, että se vastaisi hallintolain sääntelyä julkisista kuulutuksista, liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettua lakia sekä Metsähallituksen erävalvonnasta annettua lakia.

Esityksessä ehdotetaan myös, että tietyillä vesikulkuneuvoilla liikuvilta voitaisiin turvallisuussyistä kieltää pääsy sulkukanavalle tai heidän pääsyään siihen voitaisiin rajoittaa.

Huviveneitä suurempien huvilusten kelpoisuusvaatimuksia ja varustevaatimuksia esitetään tarkennettaviksi. Toisaalta tiettyjen vesikulkuneuvotyyppeihin varustevaatimukseen ehdotetaan poikkeamismahdollisuutta. Tarkennuksia ehdotetaan myös väyläpäätöksiä ja vesikulkuneuvojen rekisteröintiä koskeviin menettelyihin. Merenkulun turvalaitteen määritelmään lisättäisiin virtuaaliset turvalaitteet.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi selvennyksiä rekisteröintirikkomuksia ja nopeusrajoitusten rikkomisia koskevaan sääntelyyn. Toisaalta siinä ehdotetaan, että asianmukaisten merikarttojen puutteesta vesikulkuneuvossa ei enää voisi tuomita vesikulkuneuvon päällikköä sakkoon.

Useat ehdotetun lain muutoksista täsmentäisivät Liikenne- ja viestintäviraston määräyksenantovaltuuksia.

Esityksen tavoitteena olisi lisätä vesiliikenteen turvallisuutta ja helpottaa lain valvontaa käytännössä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2021.

Hallituksen esitys (HE 56/2021) eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöön sekä eräihin muihin lakeihin tehtävistä muutoksista hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevasta lainsäädännöstä johtuen

Hallituksen esitys liittyy eduskunnalle 8.12.2020 annettuun hallituksen esitykseen hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaan lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 241/2020). Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen lainsäädäntöä sekä eräitä muita lakeja edellä mainitusta esityksestä johtuen ja sen mukaisesti.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

Hallituksen esitys (HE 57/2021) eduskunnalle laiksi Rikosseuraamuslaitoksesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi Rikosseuraamuslaitosta koskeva laki sekä muutettavaksi eräitä siihen liittyviä lakeja. Ehdotetuilla laeilla toteutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen rakenneuudistukseen liittyvät organisaatiomuutokset.

Rikosseuraamuslaitosta koskevassa laissa säädettäisiin, että oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluva, oikeusministeriön ohjauksessa ja valvonnassa toimiva Rikosseuraamuslaitos olisi valtakunnallisesti toimiva virasto, jonka toimialueena on koko maa. Rikosseuraamuslaitos muodostuisi neljästä vastuualueesta, jotka jakaantuisivat yksiköihin. Rikosseuraamuslaitokseen kuuluisi kehittämisestä ja ohjauksesta, asiakasprosesseista, hallinto- ja tukipalveluista sekä operatiivisesta toiminnasta vastaavat vastuualueet.

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisesta toiminnasta vastaavaan vastuualueeseen kuuluisi rikosseuraamuskeskuksia. Rikosseuraamuskeskuksessa olisi yksiköitä. Yksikö olisi yhdyskuntaseuraamustoimisto, vankila tai rangaistusten täytäntöönpanoa tai tutkintavankeuden toimeenpanoa varten perustettu muu yksikkö. Rikosseuraamuskeskus vastaisi omalla toimialueellaan rangaistusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta sekä muista sille laissa säädetyistä ja Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestyksessä määrittäytyistä tehtävistä. Lisäksi rikosseuraamuskeskus vastaisi toimintansa laillisuudesta, yhdenmukaisuudesta ja tuloksellisuudesta sekä rangaistusten täytäntöönpanon ja tutkintavankeuden toimeenpanon kehittämistä Rikosseuraamuslaitoksen vastuualueiden ohjauksessa.

Laissa säädettäisiin Rikosseuraamuslaitoksen johtamisesta ja asioiden ratkaisemisesta sekä erinäisistä muista laitoksen toiminnan kannalta olennaisista asioista.

Alueellistamisen koordinaatio-ryhmä on puoltanut oikeusministeriön esitystä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

Hallituksen esitys (HE 62/2021) eduskunnalle laiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista, jolla kumottaisiin voimassa oleva valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskeva toimivallasta annettu laki.

Laissa säädettäisiin valtion palveluiden saatavuuden järjestämisestä sekä valtion yksiköiden ja toimintojen sijoittamista koskevista yleisistä tavoitteista ja niitä koskevasta valtakunnallisesta suunnittelusta ja koordinaatiosta. Laissa säädettäisiin valtakunnallisesta suunnittelusta, jolla luodaan hallinnonalarajat ylittävä kokonaiskuva valtion palveluiden saatavuuden ja yksikköjen ja toimintojen sijoittamisen tilasta sekä tavoitellusta kehityksestä ja ohjataan lain soveltamisalaan kuuluvia valtion viranomaisia niille kuuluvassa päätöksenteossa. Laissa säädettäisiin myös toimivallasta tehdä valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevia päätöksiä ja selkeytettäisiin ministeriöiden ohjaustoimivaltaa valtion palveluiden saatavuuteen liittyen.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

Hallituksen esitys (HE 66/2021) eduskunnalle laeiksi työeläkela- kien ja kansaneläkelain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työntekijän eläkelakia, yrittäjän eläkelakia, maatalousyrittäjän eläkelakia, merimieseläkelakia, julkisten alojen eläkelakia, kansaneläkelakia, takuueläkkeestä annettua lakia, eläketukilakia ja eläkkeensaajan asumistuesta annettua lakia.

Esityksen tavoitteena on ajankäytännöllistä lakisäätöjen eläkejärjestelmien perhe-eläketurva vastamaan yhteiskunnan ja perheiden muuttuneisiin tarpeisiin. Jatkossa perhe-eläkejärjestelmät turvaisivat edunjäätäjän kuolemaa seuranneen sopeutumisvaiheen toimeentuloa. Esityksen tavoitteena on myös kohdentaa perhe-eläke-etuuksia lapsil-

le ja lapsiperheille sekä osaltaan turvata työeläkejärjestelmän rahoituskellista kestävyyttä.

Esityksen mukaan työeläkelakien mukainen leskeneläke muutettaisiin määräaikaiseksi ja leskeneläkettä maksettaisiin tietyin edellytyksin myös edunjäntäjän kanssa yhteistaloudessa avioliittoa solmittamatta asuneelle puolisolle. Työeläkelakien mukaisen lapseneläkkeen päättymisikä nostettaisiin kahdella vuodelta siihen kunnes lapsi täyttää 20 vuotta ja lesken laskennallinen osuus perhe-eläkkeestä maksettaisiin lapseneläkkeenä lapselle, jos leskeneläkkeen saajaa ei ole. Kansaneläkelain mukaista leskeneläkettä muutettaisiin vastaavasti kuin työeläkejärjestelmän leskeneläkettä. Kansaneläkelain mukaista lapseneläkettä ei ehdoteta muutettavaksi. Lisäksi lakeihin ehdotetaan tehtäväksi joitain teknisluonteisia täsmennyksiä.

Esitettyjä muutoksia leskeneläkkeen keston rajaamisesta sovellettaisiin vuonna 1975 ja sen jälkeen syntyneisiin leskiin, jos edunjäntäjä kuolee ehdotettujen lakien tultua voimaan. Leskeneläkkeen keston rajaamista koskevat muutokset eivät siten koskisi maksussa olevia leskeneläkkeitä eivätkä ennen vuotta 1975 syntyneitä leskiä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

Hallituksen esitys (HE 70/2021) eduskunnalle laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista, joka korvaisi vuodelta 2011 olevan ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa annetun lain.

Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön muutettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi puhtaisten ja energiatehokkaiden mootoriajoneuvojen edistämisestä. Di-

rektiivin tarkoituksena on asettaa jäsenmaille sitovat vähimmäisosuudet nolla- ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja koskevissa julkisissa hankinnoissa. Direktiiviin perustuvan sääntelyn lisäksi ehdotettuun lakiin sisältyisi myös käyttöoikeusoppimuksin hankittujen ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimukset.

Lailla pyritään edistämään liikenteen päästövähennyksiä kasvatamalla nolla- ja vähäpäästöisten ajoneuvojen osuutta julkisissa hankinnoissa. Laissa säädettäisiin hankintayksiköille prosentuaaliset vähimmäisosuudet nolla- ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja kahdelle hankinta-ajanjakosolle. Vähimmäisosuudet asetettaisiin kolmelle ajoneuvokategorialle: henkilöautot ja kevyet hyötyajoneuvot, kuorma-autot ja linja-autot. Kuntien hankintoja koskevat vähimmäisosuudet eriytettäisiin alueellisten eroavaisuuksien huomioimiseksi. Hankintayksiköiden tulisi ilmoittaa hankintaa koskevassa jälki-ilmoituksessa osuudet nolla- ja vähäpäästöisiä ajoneuvoja. Valvovana viranomaisena toimisi Liikenne- ja viestintävirasto.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 2 päivänä elokuuta 2021.

Hallituksen esitys (HE 74/2021) eduskunnalle avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaiksi lainsäädännöksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eräitä yleishyödyllisiä palveluita tuottavien yritysten tiedon uudelleenkäytöstä sekä laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä. Lisäksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi. Esityksellä on tarkoitus panna täytäntöön avointa dataa ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttöä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin vaatimukset siltä osin kuin voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö ei täytä niitä.

Sääntely kohdistuisi julkisen sektorin elinten hallussa oleviin tietoihin, julkisin varoin tuotettuihin ja tietovarastossa julkaistuihin

tutkimusaineistoihin, sekä tietyillä toimialoilla toimivien julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yritysten tietoihin silloin, kun yritys sallii tietojen käytön tai on velvollinen sallimaan uudelleenkäytön. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin ehdotettavat muutokset koskisivat arvokkaita tietoaineistoja sekä tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvää tietoa. Lisäksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin ehdotettaisiin direktiivin täytäntöönpanosta johtuvia muutoksia lain soveltamisalaan ja tiedonhallintalautakunnan tehtäviin. Laissa eräitä yleishyödyllisiä palveluita tuottavien yritysten tiedon uudelleenkäytöstä säädettäisiin yleisesti tiedon esitysmuotoja, käyttöehtoja ja saatavuutta koskevista velvoitteista, joita sovelletaan, kun julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yritysten hallussa olevaa tietoa käytetään uudelleen taloudellisiin tai muihin tarkoituksiin. Laissa julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä säädettäisiin esitysmuotoja, käyttöehtoja ja saatavuutta koskevista velvoitteista, joita sovelletaan, kun julkisesti saatavilla olevaa julkisin varoin tuotettua tutkimusaineistoa käytetään uudelleen taloudellisiin tai muihin tarkoituksiin.

Ehdotettavat säännökset perustuvat direktiivin velvoittavaan sääntelyyn.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 17.7.2021.

Hallituksen esitys (HE 80/2021) eduskunnalle laiksi työturvallisuuslain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työturvallisuuslakia. Työnantajan velvollisuutta työn vaarojen selvittämiseen ja arviointiin tarkennettaisiin ja selkiytettäisiin sääntämällä työajan ulkopuolella tapahtuva työhön liittyvä matkustaminen vaarojen arvioinnissa huomioon otettavaksi. Lisäksi työnantajalle säädettäisiin velvollisuus selvittää, millä toimenpiteillä työn kuormitustekijöitä voidaan vähentää niissä tilanteissa, joissa yötyötä tekevän työntekijän työtehtävien

vaihtaminen tai siirtyminen päivätyöhön ei ole mahdollista. Yötyötä tekeväälle työntekijälle säädettäisiin oikeus saada työnantajalta selvitys seikoista, joiden vuoksi työtehtävien vaihtaminen tai siirtyminen päivätyöhön ei ole mahdollista.

Esityksen tavoitteena on vähentää työajan ulkopuolella tapahtuvasta matkustamisesta ja yötyöstä työntekijöille aiheutuvaa haitallista kuormitusta ja terveydellisiä haittoja.

Lisäksi työturvallisuuslain henkilötietojen käsittelyä koskevista säännöksistä EU:n yleisen tietosuojasetuksen ja kansallisen tietosuojalainsäädännön kanssa päällekkäiset säännökset ehdotetaan kumotavaksi.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.10.2021.

VALTIONEUVOSTON ASETUKSET

Valtioneuvoston asetus lämmityksen, jäähdytyksen ja veden kulutus- ja laskutustiedoista ja kustannusten jakamisesta (254/2021)

Asetus tuli voimaan 29.3.2021.

Energiatohokkuuslain, asunto-osakeyhtiölain, asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain ja asumisoikeusasunnoista annetun lain nojalla säädettiin asetus lämmityksen, jäähdytyksen ja veden kulutus- ja laskutustiedoista ja kustannusten jakamisesta. Asetuksessa annetaan yksityiskohtaiset säännökset kaukolämmitykseen, kaukojäähdytykseen ja veden kulutukseen liittyvien tietojen toimittamisesta energiavähittäismyyjän loppuasiakkaalle ja veden loppukäyttäjälle. Lisäksi asetuksessa säädetään kaukolämmityksen ja -jäähdytyksen huoneistokohtaisesta jakamisesta ja vedestä maksettavan korvauksen määrittämisestä.

KORKEIN OIKEUS

KKO:2021:19

Esitutkinta – Todistaja – Todistajan kieltäytymisoikeus – Sanan-

vapaus – Lähdesuoja – Anonyymi ilmaisu

Todistaja oli esitutkinnassa kieltäytynyt vastaamasta hänelle esitettyihin kysymyksiin vedoten muun ohella lähdesuojaan ja anonyymin ilmaisun oikeuteen.

Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevin perustein, etteivät todistajalle esitetyt kysymykset koskeneet lähdesuojan tai anonyymin ilmaisun oikeuden piiriin kuuluvia seikkoja. Todistajalla ei siten ollut oikeutta kieltäytyä vastaamasta kysymyksiin näillä perusteilla.

EsitutkintaL 7 luku 8 § 1 mom

EsitutkintaL 7 luku 9 §

OK 17 luku 20 § 1 mom

KKO:2021:20

Pahoinpitely – Törkeä pahoinpitely – Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen

A:n syyksi oli luettu törkeänä pahoinpitelynä se, että hän oli lyönyt ja potkinut raskaana ollutta kumppaniaan B:tä aiheuttaakseen keskenmenon tai pakottaakseen tämän suostumaan raskauden keskeyttämiseen. B:lle oli pahoinpitelyn seurauksena aiheutunut muun ohella ilmarinta ja kylkiluun murtauma, mutta sikiö ei ollut vahingoittunut. Kysymys rangaistuksen mittaamisesta.

RL 6 luku 3 §

RL 6 luku 4 §

KKO:2021:21

Varkausrikos – Varkaus – Törkeä varkaus

A oli tunkeutunut kolmannessa kerroksessa sijainneeseen X:n asuntoon lukitsematta olleen parvekkeen oven kautta ja anastanut sieltä omaisuutta. Asunnon parvekkeelle A oli päässyt vastapäiseltä, noin metrin etäisyydellä olleelta tuuletusparvekkeelta. Parvekkeet olivat noin viiden metrin korkeudessa.

A:n menettelyä pidettiin rikoslain 28 luvun 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna murtautumisena asuttuun asuntoon.

RL 28 luku 2 § 1 mom 5 kohta

Ks. KKO:2006:99

KKO:2021:22

Seksaalirikos – Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö – Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuslajin valinta – Nuori rikoksentehtäjä

Iältään 20-vuotias A oli viestitellyt entuudestaan tuntemansa 15-vuotiaan X:n kanssa ja lähettänyt tälle kuvan sukupuolielimestään sekä saanut X:n lähettämään itsestään intiimejä kuvia. Lisäksi A oli X:lle lähettämissään viesteissään kuvailut yksityiskohtaisesti, miten hän haluaisi harrastaa seksiä X:n kanssa. A ja X olivat tämän jälkeen tavanneet A:n ystävän luona ja he olivat illanvieton aikana olleet sukupuoliyhteydessä. Hovioikeus tuomitsi A:n törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä yhden vuoden kymmenen kuukauden ehdotomaan vankeusrangaistukseen. Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla, että A:lle tuomittu rangaistus voitiin määrätä ehdolliseksi tehostettuna 70 tunnilta yhdyskuntapalvelua.

RL 6 luku 4 §

RL 6 luku 9 §

RL 20 luku 6 §

RL 20 luku 7 §

KKO:2021:23

Velan vanhentuminen – Julkisen saatavan vanhentuminen – Vanhentumisen katkaiseminen

Ministeriö oli opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) nojalla päättänyt periä A ry:ltä takaisin liikaa maksettua rahoitusta. Korkein hallinto-oikeus (KHO) oli hylännyt A ry:n valituksen ministeriön päätöksestä. Kyseisenlaiseen rahoitukseen sovelletavan kuntien valtionosuuslain (1147/1996) 20 §:n mukaan velvollisuus palauttaa perusteetta saatu etuus raukesi viiden vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jona etuus oli suoritettu.

Koska ministeriön saatava A ry:ltä ei ollut suoraan ulosottokelpoinen, sen vanhentumiseen sovellettiin velan vanhentumisesta annettua lakia. Edellä mainitusta erityissäännöksestä huolimatta saatava vanhentui KHO:n päätöksen antamisesta lähtien velan vanhentu-

misesta annetun lain mukaan. Sen vanhentuminen katsottiin lain 11 §:n 1 ja 2 momentin nojalla katkenneeksi KHO:n päätöksen antopäivänä. Kun saatavaa koskeva ulosottohakemus oli pantu vireille viiden vuoden kuluessa siitä, saatava ei ollut vanhentunut. (Ään.)

VanhL 1 §
VanhL 2 § 2 mom
VanhL 11 § 1 ja 2 mom
VanhL 13 § 2 mom

KKO:2021:24

Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen – Eurooppalainen pidätysmääräys

Syyttäjä oli eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella pyytänyt, että Romanian kansalainen A luovutetaan Romaniaan vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Romanian viranomaisten antamissa selvityksissä kuvattiin vankiloiden olosuhteita, ja erillisen vakuutuksen mukaan A:lle taattiin kolmen neliömetrin henkilökohtainen tila vankiloissa, joissa hän todennäköisesti suorittaisi rangaistuksensa.

Korkein oikeus katsoi, että Romanian viranomaisten vankilaolosuhteista antamien selvitysten ja vakuutuksen perusteella voitiin arvioida, ettei A joudu epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi. A:n luovuttamiselle ei ollut EU-luovuttamislain 5 §:n 1 momentin 6 kohdan kieltäytymisperustetta.

EU-luovuttamisL 5 § 1 mom
6 kohta
Euroopan unionin perusoikeuskirja 4 artikla
IhmisoikeusOp 3 art
Ks. KKO:2020:25

KKO:2021:25

Oikeudenkäyntimenettely – Muutoksenhaku – Vastavalitus

A oli käräjäoikeudessa tuomittu törkeästä velallisen epärehellisyydestä vankeusrangaistukseen ja veloitettu suorittamaan konkurssipesälle vahingonkorvausta. Syyttäjän valitettua hovioikeuteen A teki vastavalituksen, jossa hän vaati, että syyte hylätään ja hänet vapautetaan korvausvelvollisuudesta.

Vastavalituksessa esitetty vaatimus vahingonkorvauksen muuttamisesta kohdistui konkurssipesään eikä alkuperäisen valituksen tehneeseen syyttäjään. Vastavalitus jätettiin tämän vaatimuksen osalta tutkimatta. (Ään.)

OK 25 luku 14 a §

KKO:2021:26

Oikeudenkäyntimenettely – Pääkäsittely hovioikeudessa – Rikosaasia

Käräjäoikeus oli lukenut A:n syyksi törkeän kirjanpitorikoksen ja törkeän veropetoksen sekä tuominnut hänet näistä teoista yhteiseen yhdeksän kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen. A oli jättänyt merkitsemättä yhtiönsä kirjanpitoon ja ilmoittamatta verottajalle laskusaatavia urheiluseuralta, jolla ei ollut varoja laskujen maksamiseen.

Valituksessaan hovioikeudelle A vaati pääkäsittelyn toimittamista sekä nimesi kuultavaksi itsensä ja yhtiönsä tilintarkastajan. Hovioikeus hylkäsi A:n pääkäsittelypyynnön. Korkein oikeus katsoi, että asian laatu ja merkitys vastaajalle olisivat edellyttäneet pääkäsittelyn toimittamista ainakin hänen kuulemistaan varten.

OK 26 luku 14 § 1 mom
OK 26 luku 14 § 2 mom
Ks. KKO:2018:53, KKO:2017:19,
KKO:2016:54, KKO:2014:74,
KKO:2014:56, KKO:2012:99,
KKO:2011:22

KKO:2021:27

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Ennakkoratkaisuperuste – Syyttömästi vangitun korvaus

A:n varaama matka Espanjaan alaikäisiä lapsiaan tapaamaan peruuntui A:n ollessa syyttömästi vangittuna. A vaati korvausta vapaudenmenetyksen vuoksi käyttämättä jääneistä lentolipuista ja autonvuokrasta aiheutuneista kuluista syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain nojalla. A oli vapauduttuaan joutunut hankkimaan uudet lentoliput ja vuok-

ra-auton. Käräjäoikeus hylkäsi A:n vaatimuksen sillä perusteella, ettei käyttämättä jääneen matkan menettäminen ollut sellainen kulu, joka tulisi mainitun lain nojalla korvattavaksi. Hovioikeus ei myöntänyt jatkokäsittelylupaa.

Korkeimman oikeuden päätöksestä ilmenevillä perusteilla katsottiin, että hovioikeuden olisi tullut myöntää A:lle jatkokäsittelylupa ennakkoratkaisuperusteella.

L syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapaudenmenetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta 4 § 1 mom

KKO:2021:28

Avioliitto – Avioehtosopimus

Kun avioliittolain 66 §:ssä säädettyä todistamisvaatimusta ei ollut noudatettu, avioehtosopimus katsottiin pätemättömäksi, vaikka puolison tiedettiin omakätisesti ja vapaaehtoisesti allekirjoittaneen avioehtosopimuksen.

Asiassa ei ollut osoitettu sellaisia seikkoja, joiden perusteella olisi aihetta katsoa, että puolison vetoaminen muotovirheeseen merkitsisi oikeuden väärinkäyttöä tai että sitä olisi pidettävä kunnian vastaisena ja arvottomana. Siten hän ei ollut menettänyt oikeuttaan vedota muotovirheeseen. (Ään.)

AL 66 §

KKO:2021:29

Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen – Eurooppalainen pidätysmääräys – Euroopan unionin oikeus

Viro oli pyytänyt Suomea luovuttamaan Viron kansalaisen A:n suorittamaan virolaisen tuomioistuimen hänelle tuomitsemaa vankeusrangaistusta. Korkein oikeus katsoi, että luovuttamisesta ei voitu kieltäytyä EU-luovuttamislain 6 §:n 6 kohdan pysyvää asumista koskevan harkinnanvaraisen kieltäytymisperusteen nojalla, koska vankeusrangaistus oli rikoslain mukaan rauennut eikä sitä voitu panna täytäntöön Suomessa.

EU-luovuttamisL 6 § 6 kohta
RL 8 luku 10 §

KKO:2021:30**Oikeudenkäyntimenettely – Pääkäsittely hovioikeudessa – Jutun palauttaminen – Metsästysrikos**

Käräjäoikeus oli katsonut A:n ampuneen vuotta nuoremman karhun ja tuominnut hänet metsästysrikoksesta ehdolliseen 60 päivän vankeusrangaistukseen sekä metsästyskieltoon 1 vuodeksi 3 kuukaudeksi.

Valituksessaan hovioikeudelle A vaati pääkäsittelyn toimittamista. Hovioikeus hylkäsi A:n pääkäsittelypyynnön ja tuomitsi A:n syyttäjän vastavalituksen perusteella törkeästä metsästysrikoksesta korottaen vankeusrangaistuksen 4 kuukaudeksi ja pidentäen metsästyskiellon 3 vuoden pituiseksi.

Viitaten vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön Korkein oikeus toteasi, ettei pääkäsittelyn toimittaminen ollut selvästi tarpeetonta, koska asian laatu ja merkitys A:lle olivat edellyttäneet, että hänelle varataan mahdollisuus tulla pääkäsittelyssä henkilökohtaisesti kuulluksi. Asia palautettiin hovioikeuteen.

OK 26 luku 14 § 1 mom

OK 26 luku 14 § 2 mom

Ks. KKO:2021:26, KKO:2018:53,

KKO:2017:19, KKO:2016:54,

KKO:2014:74, KKO:2014:56,

KKO:2012:99, KKO:2011:22

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat**KHO:2021:33**

Viranhaltija – Virkasuhteen purkamisen – Erittäin painava syy – Opettaja – Rikostaustan selvittäminen – Vapaa-ajalla tapahtunut seksuaalirikos – Luotamus opettajalle kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen

Kaupunki purki lehtori A:n virkasuhteen tämän syyllistyttyä vapaa-ajallaan muun muassa seksuaaliseen ahdisteluun. Hovioikeus oli tuominnut A:n tämän vapaa-ajalla tapahtuneesta seksuaalisesta ahdistelusta, lievistä pahoinpitelystä,

liikenneerikkomuksesta, viestintäsalaisuuden loukkauksesta, kunnianloukkauksesta ja hallinnan loukkauksesta kolmen kuukauden ehdolliseen vankeuteen. Tuomio oli lainvoimainen.

A:n tehtäviin lehtorina kuului alaikäisten oppilaiden opettaminen. Asiassa oli arvioitavana, oliko kaupungilla ollut laillinen peruste purkaa hänen virkasuhteensa vapaa-ajalla tehtyjen rikosten johdosta. Arvioinnissa oli otettava huomioon myös se, että A työskentelee tehtävässä, joka on lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä koskevalla lailla asetettu erityisasemaan suhteessa rikostaustan selvittämiseen. Tätä seikkaa yhdistettynä A:n rikoksiin syyllistymisen kanssa ei kuitenkaan automaattisesti ollut pidettävä sellaisena viranhaltijalain 41 §:ssä tarkoitettuna erittäin painavana syytä, jonka johdosta työnantajalla olisi oikeus purkaa virkasuhde, vaan se on otettava huomioon osana purkamisperusteen täyttymistä koskevaa kokonaisharkintaa.

Kun otettiin huomioon, että seksuaalisen ahdistelun rikoslain 20 luvussa säänneltynä tekona oli katsottu lukeutuvan sellaisiin erityisen moitittaviin tekoihin, joihin syyllistyminen voi osoittaa henkilön sopimattomuutta lasten kanssa työskentelyyn, tämä yhdessä muiden A:n vapaa-ajalla tapahtuneiden rikosten kanssa oli ollut omiaan vakavasti horjuttamaan työnantajan luottamusta opettajalle kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että kaupungilla oli ollut viranhaltijalain 41 §:ssä tarkoitettu erittäin painava syy A:n virkasuhteen purkamiseen. Virkasuhteen purkamisen lainmukaisuutta ei ollut myöskään syytä arvioida toisin A:n pitkän ja moitteettoman virkauran johdosta. Purkamista ei voitu pitää kysymyksessä olevissa olosuhteissa suhteettoman ankarana seurauksena.

Laki kunnallisesta viranhaltijasta (viranhaltijalaki) 41 §

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 1 §, 2 § 1 momentti ja 3 § 1 momentti Rikosrekisterilaki 6 § 2 momentti

KHO:2021:37

Kansalaisuusasia – Valtion etu – Ulkomaalaislain mukaisen ratkaisun vaikutus – Turvapaikan epääminen – Pakolainen – Poissulkemisperuste – Rikos ihmiskuntaa vastaan sekä Yhdistyneiden kansakuntien tarkoituserien ja periaatteiden vastaiset teot

Vaikka kysymys kansalaisuuden myöntämisestä ratkaistaan kansalaisuuslakia soveltaen, ulkomaalaislain mukaisilla ratkaisuilla ja niiden perusteena olevalla selvityksellä voi kuitenkin olla vaikutusta arvioitaessa kansalaistamisen edellytyksiä. Maahanmuuttovirasto oli lainvoiman saaneella päätöksellä jättänyt antamatta muutoksenhakijalle turvapaikan sillä perusteella, että oli perusteltua aihetta epäillä hänen syyllistyneen rikokseen ihmiskuntaa vastaan sekä Yhdistyneiden kansakuntien tarkoituserien ja periaatteiden vastaisiin tekoihin. Tämä seikka jo sinällään oli peruste katsoa, että muutoksenhakijan kansalaistaminen oli kansalaisuuslain 13 §:n 3 momentissa tarkoitettu tavoin painavasta syystä vastoin valtion etua.

Kansalaisuuslaki 13 § 3 momentti
Ulkomaalaislaki 87 § 2 momentti

KHO:2021:38

Asiakirjajulkisuus – Virkamiesoikeudellinen päätös – Virantoimituksesta pidättämistä koskeva päätös – Rikosepäily – Salassapitosäännöksen sovellettavuus – Esitutkinta

Poliisilaitoksen tekemään rikosepäilyyn perustuvaan virantoimituksesta pidättämistä koskevaan päätökseen sisältyvien tietojen julkisuutta ja salassa pidettävyyttä koskevassa arvioinnissa ei voitu soveltaa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 3 kohtaa. Lainkohta koskee poliisille ja muille esitutkintaviranomaisille ja syyttäjälle sekä tarkastus- ja valvontaviranomaisille tehtyjä ilmoituksia rikoksesta, esitutkintaa ja syyteharkintaa varten saatuja ja laadittuja asiakirjoja sekä haastehakemusta, haastetta ja siihen annettua vastausta rikosasiassa.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) 24 §
1 momentti 3 kohta

KHO:2021:39

Tupakointikielto – Tupakkalaki – Tupakansavu – Asuntoyhteisö – Kuuleminen – Menettelyvirhe – Palauttaminen

Kunnan viranomainen oli asunto-osakeyhtiön hakemuksesta päätöksellään 17.10.2018 määrännyt tupakkalain 79 §:n nojalla tupakointikiellon asunto-osakeyhtiön kaikille huoneistoparvekkeille ja huoneistopihoille. Yhtiön suorittamassa kuulemisessa huoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden omistaja oli vastustanut tupakointikieltoa koskevan hakemuksen tekemistä. Korkein hallinto-oikeus totesi, että tupakkalain 79 §:ssä oli kysymys yksityisoikeudellisesta kuulemismenettelystä, joka oli tarkoitettu palvelemaan hakemuksen tekemistä koskevaa asuntoyhteisön omaa päätöksentekoa. Tupakkalain 79 §:n 1 momentissa asuntoyhteisölle säädetty kuulemisvelvollisuus ei siten korvannut viranomaisen hallinnollista kuulemistä viranomaismenettelyssä tupakointikiellon päätettäessä. Tupakointikieltohakemuksen kohteena olevan huoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden omistaja oli asianosainen, jota yhtiön hakemus välittömästi koski. Kunnan viranomainen ei ollut ennen asian ratkaisemista varannut yhtiön suorittamassa kuulemisessa hakemusta vastustaneelle huoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden omistajalle hallintolain 34 §:n 1 momentin mukaisesti tilaisuutta tulla kuulluksi yhtiön hakemuksen johdosta, eikä asianosaisen kuulematta jättämiseen ole ollut pykälän 2 momentin 5 kohdan mukaista perustetta. Kun asiassa oli näin ollen menetelty virheellisesti, hallinto-oikeuden ja viranhaltijan päätökset oli kumottava ja asia palautettava kunnan viranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi.

Tupakkalaki 79 § 1, 2 ja 4 momentti
Hallintolaki 34 § 1 momentti

KHO:2021:40

Julkinen hankinta – Ehdollinen hankintapäätös – Hankintayksikön sopimusoikeudellisen aseman turvaaminen – Tarjoajan sitoutuminen tarjouspyyntöön – Hyvitysmaksu – Hankinnan arvo – Hyvitysmaksun määrä

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa ensinnäkin kysymys siitä, oliko hankintapäätöksessä voitu asettaa voittaneen tarjoajan kanssa tehtävän hankintasopimuksen edellytykseksi se, että voittaneen tarjoajan ja kolmannen tarjoajan välinen patenttikiista ratkeaa voittaneen tarjoajan eduksi. Hankintayksikkö oli päättänyt käyttää kolmannen tarjoajan tuotetta, kunnes patenttikiistaan saadaan lainvoimainen ratkaisu.

Tarjouspyyntöasiakirjoissa ei ollut ilmoitettu mahdollisuudesta tehdä hankintapäätös ehdollisena siten, että hankintasopimuksen allekirjoittamisen edellytyksenä olisi patentteja koskevien erimielisyyksien ratkaiseminen lainvoimaisesti. Voittanut tarjoaja oli tarjouksessaan sitoutunut noudattamaan JYSE 2014 Tavarat-ehtoja. Sopimusehdoilla oli vähennetty tarjottujen tuotteiden patentteja koskevista erimielisyyksistä johtuvia oikeudellisia ja taloudellisia riskejä hankintayksikölle.

Korkein hallinto-oikeus katsoi markkinaoikeuden tavoin, etteivät hankintapäätöksessä asetetut edellytykset voittaneen tarjoajan valitsemisesta olleet hankintalaissa asetetun suhteellisuusperiaatteen mukaisia ja että hankintayksikkö oli menetellyt ehdollisen hankintapäätöksen tehdessään julkisia hankintoja koskevien oikeusohjeiden vastaisesti.

Asiassa oli toiseksi ratkaistavana kysymys siitä, mistä arvosta määritellään hankintalain 155 §:n 2 momentin mukainen hyvitysmaksun suuruudelle asetettu 10 prosentin enimmäismäärä hankintasopimuksen arvosta.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että hankintalain 155 §:n 2 momentissa tarkoitettu hyvitysmaksun enimmäismäärä oli tässä asiassa määritettävä sen hankintasopimuksen arvosta, jolla hankintayksikkö oli hankkinut lääkevalmisteita kol-

mannelta tarjoajalta, mikä saadun selvityksen mukaan oli 781 175,08 euroa.

Kun otettiin huomioon myös hankintayksikön virheen laatu, korkein hallinto-oikeus alensi markkinaoikeuden määräämän 100 000 euron hyvitysmaksun määrän 60 000 euroon.

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 3 §
1 momentti, 155 § 2 momentti

KHO:2021:43

Muutoksenhaku – Muutoksenhakutie – Hallinto-oikeuden toimivalta – Kutsunta-asiain keskuslautakunta – Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Asiassa oli kysymys oikeasta muutoksenhakutiestä päätökseen, joka koski naisen ottamista vapaaehtoiseen asepalvelukseen.

Hallinto-oikeus oli asevelvollisuuslain säännöksiä soveltaen katsonut, että päätökseen haetaan muutosta aluetoimistolle tehtävällä oikaisuvaatimuksella, johon annettavasta päätöksestä saa valittaa kutsunta-asiain keskuslautakuntaan. Hallinto-oikeus oli tämän vuoksi jättänyt sille tehdyn valituksen toimivaltaansa kuulumattona tutkimatta sekä siirtänyt sen aluetoimistolle oikaisuvaatimuksena käsiteltäväksi.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että huolimatta lain esitöissä ilmaisusta tavoitteesta naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annettuun lakiin ja asevelvollisuuslakiin sisältyville säännöksille ei voitu antaa sellaista tulkintaa, että kysymyksessä oleviin päätöksiin haettaisiin muutosta asevelvollisuuslain mukaisessa järjestyksessä. Muutoksenhakuun oli siten sovellettava oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuja yleisiä säännöksiä. Koska hallinto-oikeus oli ollut asiassa toimivaltainen, asia palautettiin hallinto-oikeudelle uudelleen käsiteltäväksi.

Suomen perustuslaki 21 § 1 momentti ja 98 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 6 § 1 momentti ja 8 § 1 momentti
Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta 1 § 1 momentti, 2 §

1 momentti, 3 § 1 momentti ja 4 § 4 momentti

Asevelvollisuuslaki 3 § 5 momentti, 7 §, 109 § 1 momentti ja 110 §

KHO:2021:44

Huostaanotto – Sijaishuoltoon sijoittaminen – Sijoitus vanhemman luokse – Vanhemman väkivaltainen käytös – Lapsen oma mielipide – Lapsen etu – Lapsen edun kannalta muu painava syy

Hallinto-oikeus oli valituksenalaisella päätöksellään päättänyt lapsen huostaanotosta ja sijaishuoltoon sijoittamisesta. Lastensuojelun palvelupäällikön hakemus oli hylätty sijaishuoltopaikan osalta ja lapsi oli lastensuojelulain 49 §:n 3 momentin nojalla sijoitettu huostaanotettuun asumaan vanhempiensa luokse.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että lapsen sijoittaminen huostaanotettuna kotiin lastensuojelulain 49 §:n 3 momentin nojalla on tiettyihin tilanteisiin rajoitettu erityinen järjestely, joka oli yleensä mahdollinen vain silloin, kun valmistettiin lapsen kotiin palaamista kodin ulkopuolisen sijoituksen jälkeen. Kun lapsen huostaanotto oli perustunut merkittävältä osin vanhemman väkivaltaiseen käytökseen ja väkivallan jatkumisesta oli herännyt vakava epäily vielä kiireellisen sijoituksenkin aikana, asiassa ei ollut edellytyksiä katsoa, että lapsen sijoittaminen kotiin vanhempiensa luokse voisi olla lapsen edun kannalta perusteltua lastensuojelulain 49 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla. Asiaa ei tullut arvioida toisin, vaikka tuolloin 16-vuotias lapsi itse oli vastustanut kodin ulkopuolista sijoitusta ja vaikka yksittäisessä sijaishuoltopaikassa oli ilmennyt ongelmia ennen hallinto-oikeuden päätöstä.

Hallinto-oikeuden päätös olisi siten tullut kumota lainvastaisena. Lapsen nykyinen sijaishuoltopaikka ei kuitenkaan enää perustunut hallinto-oikeuden valituksenalaisen päätökseen, koska sosiaalitoimi oli sittemmin tehnyt sijaishuoltopaikan muuttamisesta uuden valituskelpoisen päätöksen. Tämän vuoksi enempi lausuminen lastensuojelun palvelupäällikön valituksen johdosta raukesi.

Lastensuojelulaki 49 § 3 momentti

KHO:2021:57

Julkinen hankinta – Palveluhankintasopimus – Palveluja koskeva käyttöoikeussopimus – Toiminnallisen riskin siirtyminen – Yksinoikeus palvelun tuottamiseen – Pääasiallisesti hankintayksikön maksama korvaus

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli ratkaistavana kysymys siitä, oliko Kansaneläkelaitoksen järjestämissä Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutuksesta korvaamien matkojen ja palvelujen hankintaa koskevassa kilpailutuksessa kysymys hankintalain 4 §:n 4 kohdan mukaisesta palveluhankintasopimuksesta vai pykälän 7 kohdan mukaisesta palveluja koskevasta käyttöoikeussopimuksesta.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että sopimuskokonaisuus täytti käyttöoikeussopimuksen edellytykset palvelujen tarjoamisen ja hallinnoinnin siirrosta sekä vastikkeen muodostumisesta.

Sopimuskokonaisuudessa palveluntuottaja sai alueellisen yksinoikeuden Kansaneläkelaitoksen korvaamien taksimatkojen tuottamiseen, eikä palveluntuottaja altistunut muiden toimijoiden kilpailusta aiheutuvalla riskillä. Palveluntuottaja sai palvelun tuottamisesta vastikkeen pääosin suoraan Kansaneläkelaitokselta maksukertapalkkiona sekä kuljetuskorvauksena.

Kuljetuskorvauksen asiakkaan maksamaan omavastuusuuteen liittyvä maksukykyriski oli sopimuskokonaisuuteen nähden merkityksetön. Palveluntarjoaja oli voinut itse määrittää matkakustannusten alennusprosentin ja ottaa korvaushintaa asettaessaan huomioon muun ohella palvelujen toteuttamiseksi tehtyjä investointeja sekä palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Sen, että Kansaneläkelaitoksen korvaamien taksimatkojen kysyntä sopimuskaudella heikkenisi, arvioitiin olevan epätodennäköistä. Palveluntuottajan ei muutoinkaan katsottu altistuvan markkinoiden epävarmuustekijöille siten, että palvelukokonaisuuden hoitamisesta palveluntuottajalle koituvaa riskiä tappiosta olisi pidettävä muuna kuin merkityksettömänä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, toisin kuin markkinaoikeus, ettei palveluntuottajalle siirtynyt toimintaan liittyvä taloudellinen riski siitä, ettei kaikkia palvelujen toteuttamiseksi tehtyjä investointeja ja niistä aiheutuneita kustannuksia saada takaisin tavanomaisissa käyttöolosuhteissa. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että kysymyksessä oli palveluhankintasopimus, ja kumosi markkinaoikeuden päätöksen.

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 4 § 4 kohta ja 7 kohta

Ks. ja vrt. KHO 2016:37

KHO:2021:59

Vammaispalvelu – Henkilökohtainen apu – Vapaa-ajan toiminnot ja harrastukset – Lapsi – Ohjauksen ja valvonnan tarve – Voimavarat määritellä avun sisältö ja toteutustapa

Asiassa oli kysymys päätöksenteon aikaan 10-vuotiaan lapsen oikeudesta saada vammaispalvelulain perusteella henkilökohtaista apua harrastuksiin ja vapaa-aikaan. Lapsella oli diagnosoitu muun ohella kehitysvammaisuus ja autismin kirjon häiriö. Viranomainen oli hylännyt henkilökohtaista apua koskevan hakemuksen sillä perusteella, että A:n avun tarve painottuu selkeästi työntekijälähtöiseen hoitoon, hoivaan ja huolenpitoon.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että vammaispalvelulaissa ei ole asetettu alaikäraja henkilökohtaisen avun saamiselle. Lapsen avun tarpeen arvioinnissa voitiin kuitenkin ottaa huomioon lapsen vanhempien ja muiden huoltajien velvollisuus turvata lapselle hyvä hoito ja kasvatus sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettussa laissa tarkoitetulla tavalla. Mitä nuoremasta lapsesta on kyse, sitä suurempaan voidaan vanhempien ja muiden huoltajien turvaamisvelvollisuutta pitää.

Henkilökohtaisen avun perustavoitteena on avustettavan henkilön itsenäisyyden ja riippumattomuuden lisääminen. Harrastuksiin ja vapaa-ajan toimintaan myönnettävällä henkilökohtaisella avulla voi-

daan tukea lapsen tai nuoren mahdollisuuksia osallistua ikäkauden mukaiseen toimintaan ja heidän itenäistymistään ja osallisuuttaan. Se, että avustettava tarvitsee apua toteutettaessa myös jonkin verran valvontaa, ei ole esteenä henkilökohtaisen avun myöntämiselle. Henkilökohtainen apu ei kuitenkaan sovellu tilanteisiin, joissa lapsen tai nuoren avun tarve painottuu hänen toimintansa ja käyttäytymisensä aikuisjohtoiseen valvontaan ja ohjauksen tarpeeseen, koska tällöin avustettava ei määritä itse tarvitsemansa avun sisältöä ja toteutustapaa vammaispalvelulain 8 c §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Asiassa saadusta selvityksestä ilmeni, että A tarvitsi käyttäytymisen sääntelyn ongelmien takia jatkuvaa aikuisohjausta, selkeää strukturointia ja visuaalista tukea ohjauksessa. Erikoislääkärin laatomassa lausunnossa omatoimisuustaitojen tukemista ja harjoittelamista pidettiin tärkeänä, ja tähän soveltuvana pidettiin esimerkiksi coaching-tyylistä tukea.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A:n avun tarve painottui vielä hänen toimintansa aikuisjohtoiseen valvontaan ja ohjaamiseen. Hakemus harrastuksiin ja vapaa-aikaan haetusta henkilökohtaisesta avusta oli voitu hylätä.

Äänestys 3–2.

L vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (vammaispalvelulaki) 8 § 2 momentti, 8 c § 1 momentti 3 ja 5 kohta, 8 c § 2 ja 3 momentti Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 30 artikla Ks. KHO 2012:36, KHO 2019:87, KHO 2020:40

Ympäristöasiat

KHO:2021:49

Maankäyttö ja rakentaminen – Rakennuslupa – Vähäinen poikkeaminen – Kulkuyhteysrasite – Uudisrakennuksen ulottuminen rasitealueelle – Rakennuspaikan hallinta

Kunnan rakennuslupaviranomainen oli myöntänyt rakennusluvansa asuin-kerrostalon rakentamiseen asema-

kaava-alueelle. Rakennusluvassa yhteydessä oli myönnetty maankäyttö- ja rakennuslain 175 §:n mukainen vähäinen poikkeaminen asemakaavasta siten, että uudisrakennus ylitti asemakaavassa tontille osoitetun rakennusalan 1,1–2,9 metrillä.

Rakennuspaikkana olevan tontin ja sen viereisen tontin väliselle rajalle oli asemakaavassa osoitettu kadulta yhteinen ajoyhteys neljälle samassa korttelissa sijaitsevalle tontille. Mainitun ajoyhteyden toteuttamiseksi oli rakennuspaikkana olevan tontin alueelle sittemmin perustettu kahta tonttia palveleva kulkuyhteysrasite. Rakennusluvassa mukainen uudisrakennus sijoittui asemakaavan mukaisen rakennusalan ylittäviltä osin kokonaan mainitulle rasitealueelle.

Rakennuspaikkana olevalle tontille sijoittuva kulkuyhteysrasite oli kiinteistönmuodostamislain mukainen kiinteistörasite, jonka perustamisedellytykset sekä alue, johon rasite kohdistui, oli ratkaistu mainitun lain mukaisessa rasitetoimituksessa. Kiinteistörekisteriin merkityä rasitetta ei voitu rakennuslupapäätöksellä tai sen yhteydessä myönnettävällä vähäisellä poikkeamisella muuttaa tai poistaa, vaan rakennuspaikkaan kohdistuvat muiden kiinteistöjen rasiteoikeudet oli otettava rakennusluvasta päätetäessä huomioon rakennuspaikan hallintaa ja käyttöä koskevin rajoituksina.

Kulkuyhteyttä varten varattuun rasitealueeseen kohdistui rasiteoikeuden haltijoiden käyttöoikeus, eikä mainittu alue siten ollut rakennuspaikan haltijan yksinomaisessa hallinnassa. Rakennuslupahakemuksen mukainen uudisrakennus ulottui tässä tapauksessa kulkuyhteyttä varten varatulle rasitealueelle enimmillään 2,9 metrillä. Kun otettiin huomioon, että rasitealueen leveys katualueen kohdalla oli enimmillään noin seitsemän metriä, uudisrakennus olisi kaventanut merkittävästi kulkuyhteydelle varattua aluetta ja vaikeuttanut sen käyttämistä. Näin ollen rakennuksen sijoittamisesta lupahakemuksessa esitetyllä tavalla osittain asemakaavassa osoitetun rakennusalan ulkopuolelle oli myös katsottava aiheutuvan tarpeetonta haittaa

rasiteoikeuden haltijoina oleville naapurikiinteistöille. Sillä, että rakennusluvassa myöntämisen yhteydessä oli lähtökohtaisesti mahdollista hyväksyä rakennusalan ylittämistä koskeva vähäinen poikkeaminen asemakaavasta, ei ollut tässä tapauksessa merkitystä, koska vähäisellä poikkeamisella ei kuitenkaan voitu muuttaa kiinteistörekisteriin merkityn rasitteen sisältöä.

Kysymyksessä ollut rakennushanke ei edellä mainitut seikat huomioon ottaen täyttänyt maankäyttö- ja rakennuslain 81 §:n 3 momentissa ja 135 §:n 1 momentissa tarkoitettuja rakennusluvassa myöntämisen edellytyksiä, eikä edellytyksiä rakennuslupahakemuksen hyväksymiselle ollut siten ollut.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 81 § 3 momentti, 125 § 1 momentti, 135 § 1 momentti, 175 § Kiinteistönmuodostamislaki 2 § 1 kohta, 154 § 1 momentti (1159/2005), 157 § 1 momentti, 158 § 1 momentti

KHO:2021:52

Maankäyttö ja rakentaminen – Yleiskaava – Tuulivoima – Vainkutusten arviointi – Tuulivoimarakentamisen sopeutuminen maisemaan

Kunnanvaltuusto oli hyväksynyt osayleiskaavan, joka mahdollisti yhteensä 12 kokonaiskorkeudeltaan enintään 240 metriä korkean tuulivoimalan rakentamisen tuulivoimaloiden alueiksi (tv) osoitetuille alueille. Osayleiskaava oli osa yhtenä kokonaisuutena valmisteltua kahden kunnan alueelle sijoitettava kokonaisuutta, joka mahdollisti yhteensä 15 tuulivoimalan rakentamisen.

Kaava-alue sijoittui valtakunnallisesti arvokkaaksi määritetyn Kyrönjokilaakson maisema-alueen itä- ja pohjoispuolelle. Lähimmät suunnitellut voimalat sijaitsivat noin 800 metrin etäisyydellä jokilaaksoista.

Muutoksenhakijat olivat vaatineet osayleiskaavan kumoamista lainvastaisena muun ohella sillä perusteella, että osayleiskaavan toteuttamisesta aiheutuvat maisema-vaikutukset oli selvitetty puutteelli-

sesti sekä sillä perusteella, että osayleiskaava ei täyttänyt maiseman vaalimista ja tuulivoimarakentamisen maisemaan sopeutumista koskevia yleiskaavan sisältövaatimuksia.

Osayleiskaavaratkaisun perusteena olevissa maisemaselvityksessä oli arvioitu kaavan mahdollistaman tuulivoimahankkeen maisemavaikutuksia eri suunnista ja eri etäisyyksiltä tarkasteltuna. Tuulivoimaloiden näkymistä maisemassa oli lisäksi havainnollistettu kuvasovittein. Vaikutusten arvioinnissa oli otettu huomioon erityisesti hankkeen vaikutukset valtakunnallisesti arvokkaaseen Kyrönjokilaakson maisema-alueeseen. Lisäksi oli tarkasteltu kaavahankkeen maisemallisia yhteisvaikutuksia toisen nyt kysymyksessä olevan hankkeen vaikutusalueelle sijoittuvan tuulivoimapuiston kanssa. Selvityksiä voitiin pitää riittävän kattavina sen arvioimiseksi, täyttikö osayleiskaava maisemavaikutuksia koskevilta osin yleiskaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa asetetut sisältövaatimukset. Osayleiskaavaratkaisu perustui siten maisemavaikutuksia koskevilta osin maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettuihin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin.

Osayleiskaavassa osoitetut tuulivoimaloiden alueet sijoituivat alueelle, jolle oli Pohjanmaan vaihemaakuntakaava 2:ssa arvioitu mahdolliseksi sijoittaa kokoluokaltaan maakunnallisesti merkittävä tuulivoimaloiden alue. Vaikka osayleiskaavan mahdollistamien tuulivoimaloiden vaikutus Kyrönjokilaakson maisemaan oli laaditun vaikutusten arvioinnin perusteella paikoin merkittävä, maisema-alueelle aiheutuvien haitallisten vaikutusten voitiin kuitenkin arvioida jäävän kokonaisuutena tarkasteltuna kohtalaisiksi muun ohella siitä syystä, että kaava-alue sijoittui peltolaaksojen rajaaman metsäisen alueen keskelle, eivätkä voimat siten rikkoneet tärkeää Kyrönjokilaakson maisematilan reunaa. Nyt kysymyksessä olleen tuulivoimahankkeen maisemallisia yhteisvaikutuksia toisen lähialueelle sijoittuvan tuulivoimapuiston kanssa ei voitu pitää merkittävinä.

Osayleiskaavan mahdollistamien tuulivoimaloiden rakentamisesta Kyrönjokilaakson maisema-alueelle ja muille hankkeen lähialueelle sijoittuvien maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön kannalta arvokkaille kohteille aiheutuvia haitallisia vaikutuksia ei edellä mainittujen seikkojen vuoksi ollut kokonaisuutena arvioiden pidettävä niin merkittävänä, että osayleiskaava olisi ollut maiseman vaalimista ja tuulivoimarakentamisen maisemaan sopeutuvuutta koskevien yleiskaavan sisältövaatimusten vastainen.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 § (204/2015), 39 §, 77 b §
Maankäyttö- ja rakennusasetus 1 § 1 momentti
Kuntalaki (365/1995) 90 § 2 momentti (1375/2007)

KHO:2021:53

Maankäyttö ja rakentaminen – Asemakaava – Yleiskaavan ohjausvaikutus – Ilmeisen vanhentunut yleiskaava – Perusteltu syy poiketa yleiskaavasta – Sopeutuminen yleiskaavan kokonaisuuteen – Yleiskaavan sisältövaatimukset – Selvitysten riittävyys

Kunnanvaltuusto oli hyväksynyt asemakaavan vuonna 2019. Alueella voimassa oleva oikeusvaikutteinen yleiskaava oli tullut lainvoimaiseksi vuonna 2000. Asemakaavaratkaisu poikkesi yleiskaavasta muun ohella siltä osin kuin asuinkeuhkotalojen korttelialueita (AK) oli osoitettu yleiskaavassa retkeily- ja ulkoilun alueeksi osoitetulle alueelle (VR). Yleiskaavassa osoitettujen VR-alueiden läheisyydessä kulkenut valtatie oli yleiskaavan voimaantumisen jälkeen muuttunut moottoritieksi. Mainitut asemakaavan AK-korttelialueet sijoituivat moottoritien liittymän läheisyyteen. Yleiskaavassa pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi (AP) järven rantaan osoitettu alue oli puolestaan osoitettu asemakaavassa lähivirkistysalueeksi (VL).

Asiassa oli ensin otettava kantaa siihen, oliko yleiskaavaa pidettävä ilmeisen vanhentuneena ja oliko yleiskaavasta poikkeamiseen ollut tästä lähtökohdasta perusteltu syy.

Tämän jälkeen oli vielä arvioitava, sopeutuiko asemakaava yleiskaavan kokonaisuuteen ja täyttikö asemakaava riittävällä tavalla yleiskaavan sisältövaatimukset.

Alueella voimassa oleva vaihemaakuntakaava oli vahvistettu yleiskaavan voimaantumisen jälkeen. Vaihemaakuntakaavassa alue oli varattu taajamatoimintojen alueeksi. Pääkaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen strategisessa suunnitelmassa asemakaava-alue oli osoitettu tärkeäksi asumisen kasvukohteeksi.

Asemakaavan kaavaselostuksessa oli todettu, että yleiskaava oli vanhentunut yhdyskuntarakenteen kehityksen johdosta. Yhdyskuntarakenteen tiivistymisen painopiste oli suuntautunut moottoritien liittymän ympäristöön. Yleiskaavassa osoitettu AP-alue oli irrallaan muusta yhdyskuntarakenteesta. Kaavaselostuksen mukaan yleiskaavan virkistyskäyttötavoitteet olivat sovitettavissa myös tilanteeseen, jossa rakentamisalue siirtyy lähemmäksi liittymää ja muuta asuinalueita sekä lähellä bussirunkoverkoston yhteyksiä.

ELY-keskus oli asemakaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossa todennut muun ohella, että asemakaavaratkaisu laajentaa virkistyskäyttöön soveltuvaa aluetta, kun yhtenäistä vapaata rantaviivaa jää enemmän yleiseen virkistyskäyttöön ja samalla korkeiden rakennusten muodostaman meluesteen myötä virkistyskäyttöön soveltuva alue laajenee nykytilanteeseen verrattuna.

Kun otettiin huomioon erityisesti alueella voimassa olleen yleiskaavan vahvistamisesta kulunut aika, yleiskaavan vahvistamisen jälkeen maakuntakaavaan ja aluetta koskeviin strategiisiin suunnitelmiin tehdyt muutokset sekä liikenteestä johtuvien meluhaittojen lisääntyminen, korkein hallinto-oikeus katsoi selvitettyksi, että yleiskaava oli asemakaavaa laadittaessa ollut ilmeisen vanhentunut ja yleiskaavasta poikkeamiseen oli ollut perusteltu syy. Asemakaavassa oli samoin kuin yleiskaavassa osoitettu aluevarauksia sekä asuinrakentamiseen että virkistyskäyttöön. Tämän vuoksi ja kun otettiin huomioon, että asemakaavan aluevara-

usten sijoittamiselle yleiskaavasta poikkeavasti oli ollut maankäytöllisesti hyväksyttävät perusteet, asemakaavan oli katsottava sopeutuvan yleiskaavan kokonaisuuteen. Asemakaavaa laadittaessa oli otettu riittävällä tavalla huomioon yleiskaavan sisältövaatimukset myös sillä osin kuin oli kyse virkistykseen soveltuvien alueiden riittävydestä.

Hallinto-oikeus oli hylännyt kunnanvaltuuston päätöksestä tehdyn valituksen. Korkein hallinto-oikeus ei muuttanut hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 § 1 ja 2 momentti, 39 § 1 ja 2 momentti, 42 § 1 ja 4 momentti sekä 54 § 1 momentti

KHO:2021:60

Maankäyttö ja rakentaminen – Kuntien yhteinen yleiskaava – Selvitysten riittävyys – Natura 2000 -verkosto – Natura-arviointi – Heikentämiskielto – Yhteisvaikutukset

Kolmen kunnan alueelle jakautuvan kuntien yhteisen yleiskaavan tarkoituksena oli mahdollistaa asuntojen rakentaminen noin 80 000–100 000 uudelle asukkaalle ja noin 15 000–40 000 uutta työpaikkaa kaava-alueella. Kaavassa osoitetut uudet rakentamisalueet muodostivat rannikon suuntaisen taajamarakenteen, joka sijoittui osin Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen välittömään läheisyyteen.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että yleiskaavaa laadittaessa oli tullut erityisesti selvittää kaavan toteuttamisesta Natura-alueelle kohdistuvat yhteisvaikutukset. Yhteisvaikutusten kattavan tarkastelun merkitystä korostivat kaavaratkaisun tarkoittaman maankäyttömuutoksen merkittävyys ja laaja-alaisuus sekä lisäksi se, että yhteinen yleiskaava muodosti viimeisen suunnittelutason, jolla koko alueelle osoitetun maankäytön yhteisvaikutuksia oli mahdollista kattavasti arvioida. Kaava-alue ja siten myös yleiskaavaa toteuttava jatkosuunnittelu jakautuivat kolmen eri kunnan alueelle, eikä kattava yhteisvaikutusten arviointi enää alueen osayleiskaava- tai asemakaavata-

soisessa suunnittelussa ollut mahdollista.

Natura-alueelle kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa oli tässä tapauksessa tullut ottaa huomioon yleiskaavassa osoitettujen uusien rakentamisalueiden ohella myös Natura-alueeseen rajautuva pinta-alaltaan 2,8 neliökilometrin suurinen yleiskaavassa selvitysalueeksi osoitettu alue. Selvitysalueita koskevan kaavamääräyksen mukaan alueella oli selvitysalueeseen rajautuvan Natura-alueen suojelun perusteena olevia luontoarvoja. Alueen maankäyttö ja tarvittavat suojelualueet ratkaistiin tarkemmassa suunnittelussa.

Selvitysalueita koskeva merkintä ja siihen liittyvät kaavamääräykset eivät edellyttäneet alueen säilyttämistä nykyisellään, mikä oli ollut laaditun Natura-arvioinnin lähtökohtana, vaan kaavamerkintä merkitsi ainoastaan alueen maankäytön ratkaisemisen siirtymistä yleiskaavaan nähden erilliseen tarkempaan suunnitteluun. Tästä aiheutui yleiskaavan vaikutusten arviointiin ja erityisesti kaavan toteuttamisesta Natura-alueelle kohdistuvia yhteisvaikutuksia koskevaan arviointiin epävarmuutta, jota ei voitu pitää merkitykseltään vähäisenä. Tämän epävarmuuden merkitystä lisäsi erityisesti se, että kolmen eri kunnan alueelle jakautuneen kaava-alueen kattava yhteisvaikutusten arviointi ei ollut enää alueen osayleiskaava- tai asemakaavata-soisessa suunnittelussa mahdollista. Selvitysalueen maankäyttöratkaisun siirtäminen tarkempaan suunnitteluun aiheutti lisäksi epävarmuutta Natura-alueelle kohdistuvien haitallisten vaikutusten lieventämiseen liittyvien toimenpiteiden toteutumiseen ja riittävyteen.

Yleiskaavaan liittyvää Natura-arviointia ei erityisesti kaavan toteuttamisesta aiheutuvien yhteisvaikutusten arviointiin liittyvät epävarmuustekijät huomioon ottaen voitu pitää riittävänä, eivätkä siinä esitetyt johtopäätökset merkittävien haitallisten vaikutusten toteutumatta jäämisestä kaikilta osin perustuneet sellaisiin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettuihin täydellisiin, täsmällisiin ja lopullisiin päätelmiin, joilla voitiin hälventää kaikenlainen tie-

teellinen epäily asianomaisella suunnittelualueella suunniteltujen töiden vaikutuksista. Koska yleiskaavaratkaisun mahdollisia heikentäviä vaikutuksia erityisesti Natura-alueen suojelun perusteena oleviin lintulajeihin ja Natura-alueen linnustollisesti arvokkaaseen aluekokonaisuuteen ei ollut riittävästi poissuljettu, oli esitetyn selvityksen perusteella olemassa vaara, että yleiskaavassa Natura-alueen läheisyyteen osoitettu uusi maankäyttö ja kaavaratkaisun mahdollistama alueen asukasmäärän voimakas lisääntyminen yleiskaavaratkaisuun sisältyvistä lieventämistoimenpiteistä huolimatta merkittävästi heikentävät suojelun perusteena olevia luonnonarvoja Natura 2000 -alueella.

Hallinto-oikeuden päätöksen, jolla päätös kaavan hyväksymisestä oli kumottu maankäyttö- ja rakennuslain sekä luonnonsuojelulain vastaisena, lopputulosta ei muutettu.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 §, 39 §, 46 §, 47 § ja 49 §
Luonnonsuojelulaki 64 a §, 65 § ja 66 §
Luontodirektiivi (92/43/ETY) 6 artikla 2 ja 3 kohta sekä 7 artikla

Verotusasiat

KHO:2021:35

Elinkeinotulon verotus – Henkilökohtaisen tulon verotus – Sulautuminen – Yhdysvaltalainen osakeyhtiö – Sulautumisvastike – Vastikkeettomuus – Luonnolliset henkilöt osakkeenomistajina

X ja Y omistivat kokonaisuudessaan yhdysvaltalaisen A Corporationin ja suomalaisen B Oy:n. Kumankin yhtiön omistusrakenne oli identtinen äänivaltaisten osakkeiden ja taloudellisten etuoikeuksien osalta. B Oy omisti puolestaan kokonaisuudessaan yhdysvaltalaisen C Inc:n osakekannan.

A Corporationin oli tarkoitus sulautua C Inc:iin paikallista yhtiö- ja verolainsäädäntöä noudattaen. Sulautuminen vastasi juridisesti suomalaista osakeyhtiöläin säännösten mukaista sulautumista. Sulautumisessa ei ollut tarkoitus antaa sulautumisvastiketta.

X ja Y omistivat ennen sulautumista välittömästi koko sulautuvan yhtiön osakekannan ja välillisesti koko vastaanottavan yhtiön osakekannan, ja he omistavat välillisesti koko vastaanottavan yhtiön osakekannan sulautumisen jälkeen. Sulautuminen ei muuttanut X:n ja Y:n keskinäisiä omistussuhteita. Näissä oloissa X:n ja Y:n ei ollut tarpeen saada sulautumisvastiketta sulautumisessa vastaanottavana yhtiönä olevalta B Oy:n tytäryhtiöltä C Inc:ltä. Sulautumista oli näin ollen pidettävä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 a §:ssä tarkoitettuun sulautumiseen verrattavana sulautumisena, johon voidaan soveltaa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 b §:stä ilmevä jatkuvuusperiaatetta.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu verovuosille 2019 ja 2020.

Äänestys 3–2.

Tuloverolaki 28 §

Laki elinkeinotulon verottamisesta 52 a § ja 52 b § 4 momentti
Ks. KHO:2021:36, KHO 10.10.1997 taltionumero 2531, KHO 2010:79

KHO:2021:54

Henkilökohtaisen tulon verotus – Kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistaminen – Kansainvälinen sopimus – Kansainvälisen järjestön kanssa solmittu sopimus – Progressioehtoinen vapautusmenetelmä – Kansainvälisen järjestön maksama palkka ja palkkio

Suomessa yleisesti verovelvollinen A oli vuonna 2019 työskennellyt ensin konsulttina Yhdistyneille kansakunnille ja oli sittemmin ollut työsuhteessa Yhdistyneiden kansakuntien hankepalveluiden toimistoon, jonka Kööpenhaminan toimisto oli maksanut hänen palkkansa ja palkkionsa. Työ oli suoritettu Suomessa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei sopimuksia, joilla Suomi oli luopunut verotusoikeudestaan Yhdistyneiden kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen henkilöstölleen maksamiin palkkoihin ja palkkioihin, ollut pidettävä menetelmälain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuina kansainvälisinä sopimuksina. Sanotun

säännöksen soveltamisesta Yhdistyneiden kansakuntien tai sen hankepalveluiden toimistolta saatuihin tuloihin ei ollut säädetty muuallakaan lainsäädännössä. Kyseiseen tuloon ei sen vuoksi voitu soveltaa mainitun momentin mukaista progressioehtoista vapautusmenetelmää. Ennakkoratkaisu verovuosille 2019–2020.

Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta (menetelmälaki) 6 § 1 momentti

KHO:2021:61

Elinkeinoitulon verotus – Muutoksenhaku – Hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksianto – Tavallinen tiedoksianto – Asiamiehen osoitteen muutos – Valituslupahakemuksen tutkiminen

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö oli valituksellaan hakenut muutosta Verohallinnon A Oy:lle antamaan ennakkoratkaisuun. Hallinto-oikeus oli valituksenalaisella päätöksellään 28.2.2020 hyväksynyt Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön valituksen. Hallinto-oikeuden päätös oli samana päivänä annettu tiedoksi tavallisena tiedoksiantona A Oy:n Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön valitukseen antamassaan vastineessa 10.7.2019 prosessi-osoitteeksi ilmoittamaan asiamiehen osoitteeseen.

A Oy esitti korkeimmalle hallinto-oikeudelle 8.10.2020 toimittamassaan valituslupahakemuksessa ja valituksessa, että sen asiamiehen työnantajan toimisto oli muuttanut uuteen osoitteeseen 1.2.2020 ja että asiamies ei ollut saanut asiamiehen vanhaan osoitteeseen lähetettyä kirjettä vaan päätös oli saatu tiedoksi vasta 11.9.2020, kun asiamies oli sitä erikseen hallinto-oikeudelta pyytänyt.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että hallinto-oikeus oli voinut antaa päätöksensä tiedoksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 90 §:n 1 momentin mukaisesti tavallisena tiedoksiantona. Pelkkä A Oy:n ilmoitus siitä, ettei se ollut lainkaan saanut päätöstä, ei ollut riittävä näyttö tiedoksisaannin tapahtumisesta myöhemmin kuin seitsemäntenä päivänä mainitun päätöksen lähettämisestä. Siten A

Oy:n oli katsottava saaneen päätöksen tiedoksi 6.3.2020. Koska A Oy:n korkeimmalle hallinto-oikeudelle 8.10.2020 toimittama valituslupahakemus ja valitus oli toimitettu myöhässä, asia oli jätettävä tutkimatta.

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 81 § 2 momentti 5 kohta, 90 § 1 ja 2 momentti, 93 § 1 momentti ja 126 § 3 momentti

KHO:2021:63

Henkilökohtaisen tulon verotus – Luovutustappio – Ylimääräinen muutoksenhaku – Purkuhakemus – Asian selvittäminen – Verovelvollisen ilmoittamien tietojen oikeellisuus – Erehdys – Uusi selvitys

Verohallinto oli hyväksynyt A:n luovutustappion hyväksymistä verovuodelta 2013 koskevan 23.4.2015 päivätyn oikaisuvaatimuksen. A oli siinä esittänyt luovuttaneensa B Oy:n osakkeet vakuutusyhtiölle säästöhenkivakuutuksen vakuutusmaksuna ja vakuutusyhtiön ilmoittaneen hänelle, että vakuutuslupahakemus oli hyväksytty. Hallinto-oikeus oli hyväksynyt Veronsaajien oikeudenvalvontayksikön luovutustappion määrää koskevan valituksen sen toissijaisen vaatimuksen osalta, minkä seurauksena Verohallinto oli oikaissut A:n verotusta.

Verohallinnon vuosina 2018–2019 toimittamassa verotarkastuksessa oli virka-apupyynnöön vastauksena saatujen tietojen perusteella ilmennyt, ettei vakuutusyhtiö ollut hyväksynyt A:n vakuutuslupahakemusta. Vakuutus ei siten ollut tullut voimaan, mistä vakuutusyhtiö oli ilmoittanut A:lle 14.2.2014 päivätyllä kirjeellä.

Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö haki korkeimmassa hallinto-oikeudessa edellä mainittujen päätösten purkamista ja luovutustappion lisäämistä A:n verotettavaan tuloon. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei luovutustappion syntymiseen johtavaa luovutusta ollut tapahtunut. A:n oikaisuvaatimuksessaan antamat tiedot huomioon ottaen Verohallinnolla ei ole ollut asiaa käsitellessään syytä ryhtyä selvittämään, oliko oikaisuvaat

timuksessa annettu oikeita tietoja vakuutuksen voimaantulosta. A:n oli katsottava tietoisesti antaneen virheellistä tietoa oikaisuvaatimuksellaan ja saavuttaneen menettelyllään taloudellisen edun, jota voitiin pitää määrältään merkittävänä. Tähän nähden ja kun lisäksi otettiin huomioon asian yleisempi merkitys verojärjestelmän uskottavuuden ja verovelvollisten yhdenmukaisen kohtelun kannalta, purkukakemus hyväksyttiin ja päätökset purettiin.

Tulooverolaki 50 § 1 momentti
Laki verotusmenettelystä 26 §
4–6 momentti
Hallintolainkäyttölaki (586/1996)
63 § 1 momentti 2 ja 3 kohta ja
2 momentti

KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2021-29

Asunto-osakeyhtiön korvausvastuu – Asuinhuoneiston vuokraus

Diaarinumero: S2021/3

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 29.10.2020 S19/769

Asunto-osakeyhtiön osakkeenomistaja oli antanut vuokralaiselleen vuokranalennusta terveydensuojeluviranomaisen todettua huoneistossa terveyshaittaa. Kysymys siitä, oliko asunto-osakeyhtiö asunto-osakeyhtiölain 24 luvun 6 §:n no-

jalla velvollinen korvaamaan vuokranalennuksesta aiheutuneen vahingon yhtiön viivyteltyä kunnossapitovelvoitteensa täyttämässä.

VL:2021-30

Kunnianloukkaus – Perustuslaki – Euroopan ihmisoikeussopimus – Sananvapaus

Diaarinumero: R2020/812

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Rovaniemen hovioikeus 30.9.2020 R19/449

Vapaana toimittajana ja tietokirjailijana työskennellyt A oli rajatulle joukolle julkaistussa Facebook-päivityksessä nimittänyt vaaliehdokkaana toiminutta B:tä muun ohella natsiksi ja rasistiksi. Kysymys siitä, oliko A syyllistynyt kunnianloukkaukseen.

VL:2021-31

Työsopimus – Edullisemmuussääntö

Diaarinumero: S2020/669

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 21.10.2020 S20/281

Työnantaja ja työntekijä olivat työsopimuksessa sopineet työntekijän säännölliseksi työajaksi 37,5 tuntia viikossa. Työsopimuksessa ei ollut työajan määräytymisen osalta viitasta työehtosopimukseen. Kysymys siitä, voitiinko myöhemmin voimaan tulleella työehtosopimuk-

sen määräyksellä pidentää työntekijän työaika.

VL:2021-36

Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen – Elinkautinen vankeusrangaistus – Rangaistusasteikon lieventäminen – Syyntakeisuus

Diaarinumero: R2020/837

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Itä-Suomen hovioikeus 8.10.2020 R19/1062

Käräjäoikeus ja hovioikeus olivat katsoneet vastaajan syyllistyneen alentuneesti syyntakeisena murhaan sekä eräisiin muihin rikoksiin. Kysymys siitä, tuliko vastaaja tuomita alentuneesta syyntakeisuudesta huolimatta elinkaudeksi vankeuteen.

VL:2021-41

Työrikos – Työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaaminen – Työehtosopimus – Työsopimus – Luottamusmies

Diaarinumero: R2021/201

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 29.12.2020 R19/1158

Työnantajaliittoon kuulumattoman yrityksen edustajat olivat lakkauttaneet yrityksessä luottamusmiehen tehtävän. Kysymys siitä, täyttääkö heidän menettelynsä työntekijöiden järjestäytymisvapauden loukkaamisen tunnusmerkistön.

Toimitus: Henna Erkkilä
Alma Talent
shop.almatalent.fi
pro.almatalent.fi/#suomenlaki